

A RESEARCH INTO HOW LOVERS CALL EACH OTHER IN VIETNAMESE AND ENGLISH LANGUAGE

NGHIÊN CỨU NGÔN NGỮ HỌC VỀ CÁCH XUNG HÔ VỚI NGƯỜI YÊU TRONG TIẾNG VIỆT VÀ TIẾNG ANH

Ngô Thị Khai Nguyên

Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế

ABSTRACT: *The research studied the ways lovers call each other in Vietnamese and English language, which was carried by these methods: collecting and processing information, investigation and survey, analysis and synthesis of theories, descriptive and statistical analysis. The majority of the research is based on a corpus of songs, poetry, and films, as well as handwritten letters and daily life interactions. The goal is to compare and contrast the similarities and differences in how Vietnamese and English couples call their loves, in order to absorb and better comprehend each country's couples' way of thinking and communication culture.*

Keywords: *Lovers call, songs, poetry, films.*

TÓM TẮT: *Bài nghiên cứu ngôn ngữ học về cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh được nghiên cứu và thực hiện bằng các phương pháp sau: phương pháp thu thập và xử lý ngữ liệu; phương pháp điều tra, khảo sát; phương pháp phân tích và tổng hợp lý thuyết; phương pháp miêu tả, thống kê; phương pháp so sánh đối chiếu. Nghiên cứu chủ yếu dựa trên các ngữ liệu lấy từ các bài hát, bài thơ, phim ảnh, thư tay và trong giao tiếp đời sống hằng ngày. Mục đích của nghiên cứu này nhằm để so sánh và đối chiếu sự tương đồng và khác biệt trong cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh, qua đó tiếp thu và hiểu rõ hơn về lối suy nghĩ và văn hóa giao tiếp của các cặp đôi ở mỗi đất nước.*

Từ khóa: *Xưng hô với người yêu, bài hát, thơ ca, phim ảnh, giao tiếp.*

1. GIỚI THIỆU

Lịch sử vấn đề nghiên cứu liên quan

Từ những nghiên cứu trước đây về cách xưng hô, đã có các bài nghiên cứu về giao tiếp xưng hô giữa người này với người kia trong tiếng Việt và tiếng Anh. Bài báo của tác giả Nguyễn Văn Khang (2014) đã đi sâu vào việc nghiên cứu giao tiếp xưng hô tiếng Việt bằng từ thân tộc và việc sử dụng chúng trong giao tiếp công quyền. Tiến thêm một bước nữa, bài báo “*Chủ quan tính và khách quan tính trong hệ thống xưng hô Việt và Anh*” của tác giả Nguyễn Quang (2018) đưa ra các định nghĩa công cụ về chủ

quan tính và khách quan tính, trình bày về các hình thức/cặp xưng hô trong ngôn ngữ xét theo hệ hình T-V. Trên cơ sở nguồn nguyên cấp và thứ cấp, bài viết đi sâu phân tích các biểu đạt của chủ quan tính-khách quan tính trong hệ thống xưng hô Việt và Anh. Bài báo “*Trường từ vựng “tình yêu” từ các bài hát về tình yêu đôi lứa trong tiếng Anh và tiếng Việt giai đoạn nửa sau thế kỷ XX*” của nhóm tác giả Đặng Thị Cẩm Tú, Lê Thị Tuyết Sương, Nguyễn Thị Thanh (2014) đã có bàn luận khái quát về cách gọi nhau của những cặp đôi trong các bài hát. Tuy nhiên, chưa có bài nghiên cứu nào tập

trung so sánh đối chiếu về cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh.

Vấn đề cần nghiên cứu

Trong quá trình giao tiếp, xưng hô có vai trò rất quan trọng, nó thể hiện mức độ thân mật, tình cảm hay cảm xúc giữa hai con người. Bên cạnh đó, ai cũng có lúc gặp khó khăn khi chọn từ phù hợp để xưng hô, nhất là khi đối diện với người quan trọng trong cuộc đời như người yêu. Trong phim ảnh, thơ, thư viết tay hay trong các bài hát về tình yêu, từ xưng hô giữa người yêu với nhau là một yếu tố cần được đi sâu nghiên cứu.

Câu hỏi nghiên cứu

1. Người Việt và người Anh có những cách xưng hô với người yêu như thế nào?
2. Nguyên nhân nào dẫn đến sự khác nhau giữa cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh?
3. Cách xưng hô trong quá trình giao tiếp của các cặp đôi hàng ngày thể hiện vai trò như thế nào?

Mục đích nghiên cứu

Bài nghiên cứu nhằm mục đích trình bày cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh thông qua các văn bản ở nhiều ngữ liệu khác nhau (thư tay, bài hát, thơ, phim ảnh) kết hợp với bài khảo sát 50 người Việt Nam để tìm hiểu được nguyên nhân nào đã ảnh hưởng đến yếu tố ngôn ngữ trong cách xưng hô với người yêu.

2. HỢP TUYỂN LÝ THUYẾT

2.1. Khái niệm xưng hô

Xưng hô là một từ Hán Việt (稱 *xưng*: gọi ra; 呼 *hô*: gọi). *Xưng hô* là “tự xưng mình và gọi người khác là gì đó khi nói với nhau để biểu thị tính chất của mối quan hệ với nhau” (*Từ điển tiếng Việt*, Trung tâm Từ điển học, Nxb. Đà Nẵng, 2020).

Cách xưng hô là cách tìm từ để xưng bản thân mình và gọi người khác khi nói với

nhau nhằm để biểu thị tính chất của quan hệ giữa người với người. Xưng hô là một phần không thể thiếu trong văn hóa giao tiếp hàng ngày cũng như trong các văn bản. Xưng hô đúng sẽ chứng tỏ được khả năng ứng xử, khả năng giao tiếp, trình độ tri thức của người nói, người tham gia giao tiếp.

2.1.1. Khái niệm xưng hô với người yêu

Trong một mối quan hệ lãng mạn, việc có một danh xưng cho người đặc biệt của mình là một dấu hiệu cho biết hai người là một đôi. Mọi người thường có nhiều cách để gọi nhau nhưng khác biệt với các mối quan hệ khác, cách xưng hô với người yêu thường mang tính thân mật và có xu hướng thay đổi theo mức độ thân mật của mối quan hệ. Ví dụ trong tiếng Việt, người nam gọi người nữ là “em yêu” và người nữ gọi người nam là “anh yêu”. Còn trong tiếng Anh thì những cặp đôi uyên ương thường gọi nhau là “babe” hoặc “darling”. Có nhiều trang web trình bày về cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh. Tuy nhiên, chưa có bài nghiên cứu nào đi sâu vào việc phân tích, đối chiếu cụ thể và tỉ mỉ về cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh.

2.2. Xưng hô với người yêu trong các ngữ liệu và khảo sát thực tế.

2.2.1. Ngữ liệu trong những bức thư tay

Việt Nam và Anh là hai quốc gia có hai nền văn hóa khác biệt nhau. Trong khi người Việt mang những đặc điểm của người Phương Đông, sống nội tâm, thiên về cảm xúc, người Anh thì mang những đặc điểm của người Phương Tây, thẳng thắn, cởi mở hơn. Điều này cũng được thể hiện rõ trong văn viết khi câu chữ là nổi lòng, là tiếng nói đại diện cho một con người và sẽ rất khác nhau nếu cùng một chủ đề tình yêu nhưng đến từ hai nền quốc gia khác nhau. Thông

qua việc nghiên cứu 5 bức thư tay tiếng Việt và tiếng Anh [6], [7], bài nghiên cứu nhằm chỉ ra cách sử dụng từ ngữ xưng hô với người yêu trong hai ngôn ngữ sẽ được thể hiện như thế nào.

2.2.2. *Ngữ liệu trong bài hát*

Tình yêu là nguồn cảm hứng bất tận trong các bài hát tiếng Việt và tiếng Anh. Ở bất kỳ thời đại nào thì những bài hát mang chủ đề tình yêu đều luôn được đón nhận bởi sự gần gũi, quen thuộc trong câu từ, ngữ cảnh bài hát, đi cùng với giai điệu tạo nên cho người nghe một cảm giác thích thú khi nghe. Một trong những yếu tố không thể thiếu trong bài hát là cách xưng hô với đối tượng mà mình yêu.

Tùy thuộc vào dụng ý của tác giả trong việc sử dụng các từ ngữ khác nhau khi xưng hô với người yêu, trong các bài hát, ngoài những từ ngữ xưng hô thông thường, khá phổ biến ra thì phụ thuộc vào ngữ cảnh nhất định sẽ có các cách xưng hô khác nhau nhưng vẫn làm nổi bật nên được mối quan hệ lãng mạn. Bài nghiên cứu thông qua 10 bài hát tình yêu (lấy nguồn dữ liệu từ trang youtube.com) ở cả hai ngôn ngữ tiếng Việt và tiếng Anh nhằm chỉ ra được ngôn từ nào thường được dùng trong cách xưng hô với người yêu trong các bài hát tình cảm phổ biến hiện nay.

2.2.3. *Ngữ liệu trong những bài thơ*

Điểm chung của thơ ca và các ngữ liệu trên là các tác giả đều đưa cảm xúc của chính bản thân vào câu chữ. Vì chủ đề tình yêu là chủ đề quen thuộc nên bài nghiên cứu nhằm mục đích xác định và so sánh cách xưng hô với người yêu trong hai ngôn ngữ qua các ngữ liệu để tìm ra sự tương đồng và khác biệt.

Bài nghiên cứu dựa trên 8 bài thơ tình lãng mạn tiếng Việt và tiếng Anh (sưu tầm

từ internet) nhằm so sánh và đối chiếu ngôn từ trong cách xưng hô với người yêu, qua đó chỉ ra được, trong thơ ca thì các tác giả thường sử dụng phương pháp nào để biểu lộ mối quan hệ với người yêu của mình.

2.2.4. *Ngữ liệu trong phim ảnh*

Phim ảnh là một nguồn giải trí tinh thần không thể thiếu trong cuộc sống con người thời xưa và nay, tình yêu là một gia vị tô điểm thêm cho một bộ phim, nó giúp bộ phim thu hút thêm một số lượng lớn người xem. Bài nghiên cứu tập trung vào 6 bộ phim tình cảm tiếng Việt và tiếng Anh ở các thời kỳ khác nhau (lấy nguồn dữ liệu từ trang youtube.com) để so sánh và đối chiếu những từ ngữ xưng hô phổ biến. Thông qua đó cũng để thấy được sự khác biệt với các ngữ liệu trước, cách xưng hô với người yêu trong phim ảnh, khi lời thoại kết hợp với khả năng diễn xuất của diễn viên thì những từ ngữ xưng hô với người yêu sẽ được diễn tả cảm xúc hơn, chân thật hơn và sẽ trở nên sống động hơn bao giờ hết đối với người xem.

2.2.5. *Khảo sát thực tế*

Bài nghiên cứu đã thông qua cuộc khảo sát trong cuộc sống thực tế bằng bảng hỏi đối với 50 người Việt (25 nam và 25 nữ) nhằm làm rõ thêm những yếu tố chi phối cách xưng hô với người yêu, cách người Việt gọi người yêu sẽ khác biệt như thế nào so với tiếng Anh.

Bài nghiên cứu nhằm mục đích không chỉ làm rõ cách xưng hô với người yêu trong các văn bản, phim ảnh mà còn chỉ ra được vai trò và ý nghĩa của các từ xưng hô với người yêu trong cuộc sống, nhằm để biết được đặc điểm ở trong hai ngôn ngữ trong khi giao tiếp thực tế.

3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Đối tượng nghiên cứu: Nghiên cứu cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt

và tiếng Anh trên hai bình diện: 1. Cách sử dụng từ ngữ và 2. Các yếu tố chi phối cách xưng hô.

Phương pháp thu thập và xử lý ngữ liệu: Trước hết, chúng tôi thu thập các ngữ liệu (thư tay, thơ, bài hát và phim ảnh) liên quan để phục vụ cho đề tài nghiên cứu. Tiếp đến, sử dụng phương pháp tổng hợp, chọn lọc một số tài liệu quan trọng, phân chia từng tài liệu thành từng nhóm có liên quan đến nội dung nghiên cứu.

Phương pháp điều tra, khảo sát: Tiến hành khảo sát tần suất các từ chỉ cách xưng

hộ với người yêu xuất hiện trong ngữ liệu tiếng Việt và tiếng Anh. Bên cạnh đó, chúng tôi cũng tiến hành khảo sát bằng bảng hỏi dưới hình thức Google Form đối với 50 người Việt Nam về cách xưng hô với người yêu để làm rõ thêm cho đề tài nghiên cứu.

3.1. Sự đa dạng của cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh.

Qua quá trình khảo sát và nghiên cứu ngữ liệu, chúng tôi đã khái quát những cách xưng hô với người yêu phổ biến nhất trong tiếng Việt và tiếng Anh và những từ ngữ đi kèm trong bảng sau:

Bảng 1. Cách xưng hô với người yêu và từ ngữ thể hiện trong tiếng Việt và tiếng Anh

STT	Cách xưng hô	Từ ngữ thể hiện trong tiếng Việt	Từ ngữ thể hiện trong tiếng Anh
1	Sử dụng cặp đại từ cơ bản trong giao tiếp	anh - em	I - you
2	Xưng tên	tên riêng	tên riêng
3	Xưng hô bằng biệt danh	biệt danh riêng	biệt danh riêng
4	Xưng hô bằng những từ hàm chứa tình cảm	anh yêu, em yêu, cưng, mình...	babe, darling, honey, dear, love, sweetie...
5	Vào vai để xưng hô	chồng, vợ, bà xã, ông xã	

Qua khảo sát và tổng hợp từ bảng hỏi đối với 50 người Việt Nam, các cách xưng

hộ phổ biến này chiếm những tỉ lệ như sau:

Biểu đồ 1. Tỉ lệ phổ biến của các cách xưng hô

Kết quả khảo sát ngữ liệu thư tay, bài hát, thơ và phim ảnh để đánh giá tần suất xuất hiện các từ ngữ được dùng trong cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh đã thu được một số kết quả như sau:

3.1.1. Cách xưng hô với người yêu qua thư tay

Tình yêu là điều đẹp đẽ nhất của cuộc sống. Bằng cách này hay cách khác, được giải bày nỗi niềm là ước mong muôn đời của những tình nhân và dù có nhiều thay đổi về cách thức bày tỏ nhưng những bức thư luôn là nhịp cầu gần gũi nhất, để đưa nỗi niềm đến với những trái tim biết yêu thương. Vì thế, người viết luôn sử dụng những từ ngữ ngọt ngào nhất dành cho một nửa còn lại của mình. Qua việc phân tích 5 bức thư tay tiếng Việt và 5 bức thư tay tiếng Anh, chúng tôi nhận thấy có những cách xưng hô như sau:

Tiếng Việt: anh, em, em yêu, người thương, người tôi thương, thân yêu, công chúa, yêu dấu...

Ví dụ: “*Nếu còn sự yêu thương và nhớ nhung nào trong Ánh thì hãy gửi làm quà cho anh để anh coi thường những tháng ngày ảm mục nơi đây. Nhớ vô ngần. Thân yêu, yêu dấu.*” (Thư gửi Ánh, Trịnh Công Sơn)

Tiếng Anh: I, you, little girl, my dearest, my angel, my all, my love, my lover, darling...

Ví dụ: “*Livy Darling, I am grateful —*

grate-fuller than ever before — that you were born, & that your love is mine & our two lives woven & melded together.” (Mark Twain)

Ngôn từ sử dụng trong cách xưng hô tiếng Anh cho thấy tình yêu chỉ cần hai người là đủ, nó thể hiện rõ qua cách xưng hô “I and you” và cách nói trực tiếp, lối diễn đạt ngắn gọn để thể hiện tình yêu nhẹ nhàng của chính họ.

3.1.2. Cách xưng hô với người yêu qua bài hát

Tình yêu luôn là đề tài mang lại nguồn cảm hứng dồi dào với các nhạc sĩ. Trong đó, có những bài hát tỏ tình được nhiều người yêu thích và sử dụng. Không chỉ đơn thuần là sản phẩm âm nhạc hay mà chúng còn trở thành “thiên sứ tình yêu” cho những chàng trai hay cô gái muốn gửi thông điệp yêu thương đến đối phương. Qua đó, cách xưng hô với người yêu đóng vai trò rất quan trọng, thể hiện tình cảm đôi lứa thông qua ca từ của bài hát. Khảo sát 10 bài hát tiếng Việt và tiếng Anh, chúng tôi nhận thấy sự trùng lặp của những từ ngữ được lựa chọn để xưng hô với người yêu qua bài hát là những từ khá phổ biến như: “anh, em, người yêu, người” trong tiếng Việt và “I, you, baby, my lover” trong tiếng Anh. Bên cạnh đó, có một số từ ít phổ biến như “nàng”, cách gọi này chỉ được sử dụng trong những hoàn cảnh nhất định, không mang tính phổ biến đối với mọi thời đại.

Bảng 2. Cách gọi người yêu trong các bài hát

	STT	Tên bài hát - Ca sỹ thể hiện	Cách gọi người yêu
Bài hát tiếng Việt	1	Tướng quân - Nhật Phong	nàng (18), anh (15)
	2	Người hãy quên em đi - Mỹ Tâm	người yêu (2), người (9), anh (3), em (7)
	3	Váy cưới - Trung Tự	em (17), anh (12)
	4	Dù cho mai về sau - Bùi Trường Linh	em (20), người (2)
	5	Bước qua mùa cô đơn - Vũ	em (14), anh (9)
Bài hát tiếng Anh	1	Perfect - Ed Sheeran	baby (3), you (13), darling (5), I (10)
	2	Stitches - Shawn Mendes	I (13), you (16), my lover (2)
	3	Fly me to the moon - Frank Sinatra	I (7), you (4), baby (1)
	4	A thousand years - Christina Perri	I (14), you (16), darling (3)
	5	I wanna grow old with you - Westlife	you (20), I (34)

Bảng 3. Các từ ngữ được dùng để xưng hô với người yêu qua bài hát tiếng Việt và tiếng Anh

em (58)	nàng (18)	người yêu (2)	I (78)	you (69)
người (11)	anh (3)	darling (8)	baby (4)	my lover (2)

Thông qua quá trình phân tích ngữ liệu lấy từ các bài hát, chúng tôi nhận thấy tiếng Việt và tiếng Anh có những điểm cần chú ý sau: Trong cả hai ngôn ngữ, luôn có cách gọi người yêu phổ biến, được nhiều người sử dụng như “em”, “you”. Đây là những cách gọi người yêu có số lần xuất hiện cao trong các bài hát tiếng Việt và tiếng Anh. Tuy nhiên, vẫn có những cách gọi người yêu khác nhau xuất hiện trong các bài hát tiếng Việt như “người”, “người yêu” hay cách gọi “darling”, “baby”, “my lover” trong tiếng Anh.

3.1.3. Cách xưng hô với người yêu qua thơ

Giống như âm nhạc, tình yêu luôn là đề tài bất hủ của thơ ca. Qua từng vần điệu, tác giả mượn cái tôi của nhân vật trữ tình để thổ lộ tâm tư, tình cảm và đôi lúc là những tiếc nuối trong tình yêu. Trong thơ tình, thông thường sẽ không có hoặc có rất ít hội thoại, vì vậy mà một cặp đại từ xưng hô sẽ được dùng xuyên suốt cả bài thơ, làm nên tính thần đặc trưng của bài thơ.

Bài nghiên cứu đã khảo sát 8 bài thơ thuộc thể loại thơ tình lãng mạn của tiếng Anh và tiếng Việt. Những bài thơ đó gồm 4 bài thơ tiếng Việt: *Trăng* - Xuân Diệu, *Tự hát* - Xuân Quỳnh, *Tương tư* - Nguyễn Bính

và *Sóng* - Xuân Quỳnh. 4 bài thơ tiếng Anh gồm: *Sonnet 43 - How do I love thee?* - Elizabeth Browning, *My Love Is Like A Red Rose* - Robert Burns, *The Passionate*

Shepherd to his love - Christopher Marlowe và *The Nymph's Reply to the Shepherd* - Walter Raleigh. Chúng tôi đã tổng hợp các cách xưng hô như bảng sau:

Bảng 4. Các cặp từ xưng hô qua các bài thơ tiếng Anh và tiếng Việt

	Tiếng Việt	Tiếng Anh
Cặp từ xưng hô (tần suất xuất hiện)	anh - em (45)	I - thee (15)
	em - tôi (15)	I - my love (5)
	người - tôi (10)	I - my dear (3)
	tôi - người yêu (5)	I - my only love (3)
	tôi - nàng (4)	
	bên ấy - bên này (2)	

Cặp từ xưng hô “anh - em” có tần suất xuất hiện nhiều nhất trong tiếng Việt (45 lần). Tương tự, trong tiếng Anh, cách xưng hô I - thee (anh - em) xuất hiện nhiều nhất (15 lần) trong 4 bài thơ. Cách xưng hô này chỉ chủ yếu xuất hiện trong thơ và hiện nay không được sử dụng trong đời sống hằng ngày mà chủ yếu là cách xưng hô tương ứng I - you. Cả thơ tiếng Anh và tiếng Việt đều lựa chọn từ ngữ xưng hô có phần lãng mạn, giàu tính biểu tượng cho tình yêu.

3.1.4. Cách xưng hô với người yêu qua phim ảnh

Trong quá trình lựa chọn ngữ liệu ngữ liệu nghiên cứu, chúng tôi nhận thấy phim ảnh là thể loại chứa nhiều yếu tố gần gũi và khắc họa cuộc sống con người một cách rõ ràng nhất. Qua khảo sát 6 bộ phim tiếng Việt và tiếng Anh xoay quanh chủ đề tình yêu và gia đình, chúng tôi tổng hợp được khá nhiều cách xưng hô với người yêu. Cách xưng hô giữa các cặp đôi trong phim không bị bó buộc trong chỉ một cảm xúc hay một giai đoạn nhất thời. Qua đó, cách xưng hô thể hiện được sự thay đổi tình cảm của nhân vật hoặc các giai đoạn trong tình

yêu. Trong phim ảnh, lời thoại là một yếu tố rất quan trọng góp phần giúp cho nhân vật bộc lộ được cảm xúc, suy nghĩ, tình cảm của mình. Phim Việt Nam và Anh, Mỹ (tiếng Anh) ngoài những từ ngữ xưng hô phổ biến như các ngữ liệu trên, còn có chung các yếu tố sau:

a. *Xưng hô bằng tên để thể hiện sự thân mật hơn*

“*Thêu yêu của anh, anh yêu Thêu đã tròn 2 năm rồi. Kể từ giây phút đầu tiên, anh biết trái tim anh đã thuộc về Thêu. Anh yêu Thêu nhiều lắm và anh biết, suốt cả cuộc đời này, anh chỉ yêu mình Thêu thôi.*” (Vừa đi vừa khóc)

“*Winning that ticket, Rose, was the best thing that ever happened to me...it brought me to you. And I'm thankful for that, Rose. I'm thankful. You must do me this honor. Promise me you'll survive. That you won't give up, no matter what happens, no matter how hopeless. Promise me now, Rose, and never let go of that promise.*” (Titanic)

Trong hai câu thoại trên, nhân vật đã gọi đối phương bằng tên “Thêu” và “Rose”,

cách gọi này như rút ngắn khoảng cách giữa hai người, tạo nên bầu không khí thân mật và có phần lãng mạn hơn.

b. Cách xưng hô đa dạng thay đổi theo cảm xúc

Điểm khác nhau lớn nhất của phim ảnh so với các ngữ liệu khác là nội dung truyền tải lớn hơn trong một thời lượng dài hơn. Mỗi bộ phim kể một hoặc nhiều câu chuyện với đủ cung bậc cảm xúc trong tình yêu: yêu, vui, buồn, ghen, giận và thậm chí là hết yêu. Cách xưng hô vì thế mà cũng thay đổi liên tục.

Ví dụ như: Trong tiếng Việt có cách xưng hô mày - tao, cô - tôi, anh - tôi,... Cách xưng hô này thoát nghe không phù hợp cho tình yêu nhưng đây là những cặp đại từ sẽ xuất hiện trong một vài trận cãi vã của các cặp đôi yêu nhau và sau đó thông thường sẽ là chiến tranh lạnh kéo dài cho đến lúc quay về cách xưng hô ngọt ngào ban đầu sau khi họ đã làm hòa. Trong tiếng Anh cũng thế, hiếm khi một ai đó đang cãi vã mà lại xưng hô với người yêu là honey, darling, my love...

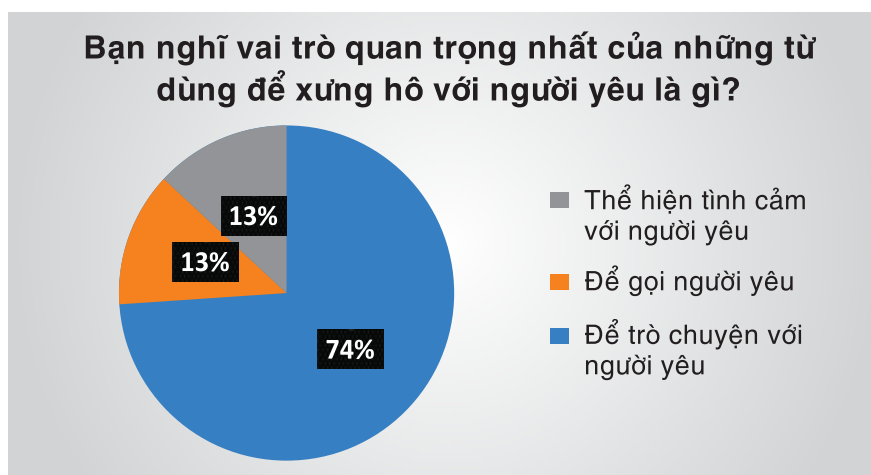
3.2. Các yếu tố chi phối cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh

Trong quá trình khảo sát và phân tích cách xưng hô với người yêu qua các ngữ liệu: thư tay, phim, thơ và bài hát, chúng tôi nhận thấy sự đa dạng của các từ ngữ và các cách để xưng hô. Điều này chứng tỏ cách xưng hô với người yêu luôn có sự thay đổi và bị chi phối. Vậy, các yếu tố chi phối đó là gì? Hai ngôn ngữ Việt và Anh có cùng bị chi phối giống nhau hay không?

Để trả lời cho câu hỏi trên chúng tôi đã tiến hành khảo sát bằng bảng hỏi, thu được 50 phiếu trả lời kết hợp cùng với nghiên cứu ngữ liệu, chúng tôi đã tìm được những kết quả dưới đây.

3.2.1. Cách xưng hô gắn liền với tình cảm

Cách xưng hô nói chung hay xưng hô với người yêu nói riêng đều thể hiện thái độ, tình cảm nhất định: tôn trọng, quý mến, thân thiết... mà người nói muốn chuyển tải đến người nghe. Như vậy, yếu tố tình cảm ảnh hưởng rất lớn đến cách xưng hô với người yêu trong cả tiếng Việt và tiếng Anh. Biểu đồ dưới đây thể hiện đáp án cho câu hỏi số 1 trong bảng khảo sát 50 người Việt Nam của chúng tôi: “Bạn nghĩ vai trò quan trọng nhất của những từ dùng để xưng hô với người yêu là gì?”

Biểu đồ 2. Vai trò quan trọng nhất của những từ dùng để xưng hô với người yêu

Có gần 75% số người được khảo sát chọn đáp án thể hiện tình cảm với người yêu, như vậy sắc thái biểu cảm của các từ ngữ được dùng để xưng hô phải có khả năng hàm chứa được tình cảm, tình yêu của người nói. Hơn nữa, sắc thái của các từ cũng phải phù hợp với các giai đoạn yêu nhau của cặp đôi. Trong tiếng Anh, thuật ngữ rút gọn “luv” được nhiều người Anh lịch thiệp dùng để gọi tên bất cứ ai mà họ gặp trên đường. Ví dụ, khi một người phụ nữ vô tình va phải người đàn ông trên phố, anh ta có thể nói “Watch where you're going, luv!”. Tuy nhiên họ sẽ không dùng những từ khác như: honey, sweetheart... mặc dù, chúng đều có nghĩa chỉ tình yêu, nhưng sắc thái của chúng khác nhau và được dùng trong những hoàn cảnh khác nhau. Trong tiếng Việt cũng như vậy, có những cách xưng hô chỉ thích hợp cho một giai đoạn nào đó trong tình yêu mà thôi.

Tùy từng trường hợp mà cách xưng hô với người yêu cũng phải được điều chỉnh cho phù hợp, ví dụ: ở nơi đông người, người Việt hạn chế gọi nhau bằng những từ quá âu yếm như: anh yêu, em yêu, cưng hay biệt danh riêng. Trong tiếng Anh, điều này khá thoải mái, không bị gò bó như trong tiếng Việt.

3.2.2. Cách xưng hô phụ thuộc vào văn hóa và quan niệm trong tình yêu

Như đã đề cập ở trên, cách xưng hô trong tiếng Anh không bị gò bó, phụ thuộc quá nhiều vào nguyên nhân khách quan như tiếng Việt. Các từ xưng hô trong tiếng Anh không có nhiều sự phân định về thứ bậc, ví

dụ như cặp từ “I - you” thể hiện sự ngang hàng, bình đẳng trong tình yêu trong khi cặp từ “anh - em” trong tiếng Việt lại phần nào có sự phân định thứ bậc, từ “anh” biểu thị vai vế lớn hơn từ “em”. Mặc dù, có nhiều cặp đôi bằng tuổi, hoặc người phụ nữ lớn tuổi hơn nhưng cách xưng hô này vẫn được lựa chọn và xem là điều hợp lí. Điều này không phải thể hiện người phụ nữ luôn nhỏ bé, kém cỏi hơn người đàn ông mà xuất phát từ quan điểm truyền thống, cho rằng người đàn ông sức dài vai rộng phải làm trụ cột, che chở bảo bọc người phụ nữ của mình, còn hình ảnh người phụ nữ thì luôn dịu dàng, đảm thắm, là hậu phương, vun vén cho gia đình.

4. KẾT LUẬN

Tóm lại, cách xưng hô với người yêu trong tiếng Việt và tiếng Anh thường được thể hiện qua cặp đại từ xưng hô thông dụng là “anh - em” và “I - you”. Từ các ca khúc, thơ ca, phim ảnh, thư tay và cả các yếu tố ảnh hưởng đến cách xưng hô đều cho thấy tiếng Việt sử dụng từ ngữ xưng hô đa dạng hơn, thể hiện được nhiều cảm xúc lãng mạn và linh hoạt trong mọi tình huống. Trong tiếng Anh, từ ngữ xưng hô đơn giản hơn nhưng lại thể hiện vừa đủ sự chân thành trong tình cảm của cặp đôi dành cho nhau và cũng biểu thị sự bình đẳng của cả hai người trong một mối quan hệ. Dù là cách xưng hô nào trong tiếng Việt và tiếng Anh đi nữa, thì cả hai đều mang sắc thái tình cảm và hạnh phúc trong tình yêu theo cách riêng của ngôn ngữ đó.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Tiếng Việt:

- [1] Trần Thị Thanh Hương, *Chiến lược giao tiếp xung hô của thành viên ban giám khảo trong chương trình truyền hình thực tế bằng tiếng Việt và tiếng Anh*, Tạp chí Ngôn ngữ và Đời sống, số 7, 2015, 63-71.
- [2] Nguyễn Văn Khang, *Giao tiếp xung hô tiếng Việt bằng từ thân tộc và việc sử dụng chúng trong giao tiếp công quyền*, Tạp chí Ngôn ngữ học và Việt ngữ học, số 10, 2014, 38-46.
- [3] Nguyễn Quang, *Chủ quan tính và khách quan tính trong hệ thống xung hô Việt và Anh*, Tạp chí Nghiên cứu nước ngoài, tập 34, số 1, 2018, 16-34.
- [4] Đặng Thị Cẩm Tú, Lê Thị Tuyết Sương, Nguyễn Thị Thanh, *Trường từ vựng “tình yêu” từ các bài hát về tình yêu đôi lứa trong tiếng Anh và tiếng Việt giai đoạn nửa sau thế kỷ XX*, Tạp chí Ngôn ngữ & Đời sống, số 6 (224), 2014, 70-73.
- [5] Từ điển tiếng Việt, Trung tâm Từ điển học, Nxb. Đà Nẵng, 2020.

Liên hệ:

ThS. Ngô Thị Khai Nguyên

Trường Đại học Ngoại ngữ, Đại học Huế

Địa chỉ: 57 Nguyễn Khoa Chiêm, An Cựu, Thành phố Huế, Thừa Thiên Huế

Email: khai nguyenvn@gmail.com

Ngày nhận bài: 16/11/2022

Ngày gửi phản biện: 18/11/2022

Ngày duyệt đăng: 29/12/2022

Tiếng Anh:

- [6] Fasold, R. (1990). *The Sociolinguistics of Language*. Basil Blackwell.
- [7] Wardhaugh, R. (1986). *An Introduction to Sociolinguistics*. Basil Blackwell.
- [8] Robinson, W.P. (1972). *Language and Social Behaviour*. Harmondsworth, England: Penguin Books.

Website:

- [9] Tôn Nữ Quỳnh Hương (2017). *ELLE. Thế giới văn hóa: 6 bức thư tình lãng mạn nhất mọi thời đại*. Truy cập ngày 25/12/2021. <http://www.elle.vn/the-gioi-vanhwa/6-buc-thu-tinh-lang-man-nhat-moi-thoi-dai>
- [10] Bio staff (2015). *Biography. History and culture: Heart to Heart: 5 Famous Love Letters*, 28. Truy cập ngày 25/12/2021. <https://www.biography.com/news/famouslove-letters>
- [11] 300 bản thư tình của Trịnh Công Sơn và bài học về tình yêu. Truy cập ngày 25/12/2021. <https://tuoitre.vn/300-ban-thu-tinh-cua-trinh-cong-son-va-bai-hoc-ve-tinh-yeu-2019040114461228.htm>